

Nyelv, társadalom, nyelvművelés

Régóta felismert igazság a nyelv társadalmi jellege; ennek hangsúlyozása ma már a nyelvtudományi közhelyek közé tartozik. Az is igaz viszont, hogy a jelleg felismerését nem követte annak tüzetes vizsgálata, az idevágó megállapítások viszonylag hosszú ideig az általánosság jegyeit viselték.

Ma világszerte sokat beszélünk (és sokféleképpen) a tudományos-technikai forradalomról, illetve a tudomány és a termelés időszerű kapcsolatáról. Ennek a fogalomnak a meghatározása is csak most van kialakulóban. „De a szocialista társadalmak marxista igényű gondolkodói számára annyi máris világos: ez a világesemény, illetőleg a világfejlődésnek ez az etapja, nem technikai kérdés elsősorban, hanem társadalmi; s bármennyire a kapitalista világfélen találjuk ma legelőrehaladottabb fokon, nem annak a társadalomnak jellemzője és vívmánya, hanem az immár oszthatatlan emberi világé.”¹

Hogy miért nem elsősorban technikai kérdés, arra éppen a mi társadalmi fejlődésünk ad határozott és egyértelmű választ: „A tudományos-technikai forradalom az emberiség fejlődésének folyamatában nem állapot, hanem tendencia, melynek magva az egész termelő emberiségnek a technika fölé emelése, mégpedig az egyes — és minden egyes — termelőnek tudományos szintű kiképzése és állandó továbbfejlődésre ösztönzése . . .”² az egyéniségnek olyan széles tömegeiben és olyan méretekben való felszabadításával és kibontakoztatásával, amilyenre csak a dolgozók teljes öngazgatásán alapuló szocialista társadalmi rendben vannak meg a feltételek. Az osztálytársadalmakban az ilyen fejlődési tendencia ki van zárva, és mivel ebben a kérdésben az emberek közötti viszony a domináns elem, ebből következően a társadalmi jelleg is nyilvánvaló.

A tudományos-műszaki forradalomnak társadalmi jellemzője éppen az, hogy benne a termelők képzettsége, alkotó gondolkodása és folyamatos önképzése közvetlen termelőerővé válik, technikai szükségletté növekedik.

Minél inkább beszélünk tudomány és termelés kapcsolatáról, annál fontosabb a fogalomképzés és tájékozódás eszközeinek kifejlesztése is. A művelődés alapjául szolgáló fogalomvilág a maga bonyolult összefüggés-rendszerével elengedhetetlenül szükségessé teszi az anyanyelv minden szinten való kifejlesztését a „családi szintről” a szaknyelvekig és a teljes skálájú irodalmi nyelvezetig.

Ma már azt sem kell senkinek bizonygatnunk, hogy nyelv nélkül a társadalmi tevékenység megszervezése és végzése, e tevékenység során szerzett tapasztalatok, ismeretek rögzítése és továbbadása lehetetlen lett volna a múltban is, de elképzelhetetlen lenne még ma, az egyre tökéletesebb gépi berendezések feltalálása és egyre szélesebb körű alkalmazása korábban is. Joggal mondja ezért Deme László, hogy „a nyelv a társadalmi embernek társadalmi levegője. Levegő nélkül nincs biológiai élet, nyelviség nélkül nincs társadalmiság. Épp ezért nem érezzük a jelentőségét egyiküknek sem; illetőleg csak akkor, ha baj van velük. A levegőt, ha eltömődik a bunker szellőzője, és fuldokolni kezdünk; a nyelvét meg akkor, ha kilépünk saját természetes nyelvi közösségünkől egy másikba, s egyszerre társadalmilag értéktelenné, hasznosíthatatlanná zsugorodik minden tapasztalatunk, közölhetetlenné minden gondolatunk. Akkor döbbenünk rá, hogy emberségünk mennyire nyelviségünkhöz kötött.” (Nyr. XCV-4.)

Napjainkban, amikor a technikai tudományok gyakorlati jelentősége olyan látványosan szembeötlő, sokan hajlamosak a nyelvtudomány lebecsülésére. Pedig a fejlődés egyik fontos eszközének a tanulmányozásáról van szó. Különbösen sem szabad szem elől téveszteni azt a régi igazságot, hogy a tudományos élet összefüggő frontot alkot. Lehet, hogy pillanatnyilag egyik vagy másik szakaszon gyakorlati szempontból az előretörés fontosabb, lemaradni azonban egyik frontszakaszon sem szabad, mivel a lemaradás kihat az egész tudományos élet fejlődésére. A mi társadalmunkban, ahol a gazdasági és társadalmi reform párhuzamosan haladva egymást kiegészíti, egymást feltételezi, bármilyen lemaradás különösen károsan éreztetné hatását. Ilyen jelenségekre nem egy példát említhetnénk a közelmúlt társadalmi gyakorlatából, de most nem ez a fő kérdésünk.

Az anyanyelv

Mindaddig a nyelv általános társadalmi szerepéről beszéltünk, és mindaz, amit elmondtunk nemcsak empirikus tapasztalat, hanem tudományos tény is. Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy a valóságban minden társadalomra érvényes nyelv nincsen, csak nyelvek vannak: „konkrét társadalmak konkrét nyelvei. Ennek a konkrét nyelviségnek „anyanyelv” a neve. Az anyanyelv tehát nem valamiféle romantikus dolog, hanem egzisztenciális jelentőségű realitás: a fogalmak áttétel nélküli rögzítője és felidézője, a gondolkodásnak reflexszerűen spontán hordozója és átadója; az egyének társadalmi embersége.”³

Az egyén az anyanyelv elsajátítása révén annak a nyelvi, eszmei környezetnek a közvetítésével, amelyben él, mint történelmi örökséget kapja a megfogalmazott, tehát nyelvi formában kodifikált és regisztrált tudattartalmakat. Az egyéni tudat meghatározásában a konkrét anyagi létfeltételek mellett ennek a tényezőnek is döntő szerepe van. Az anyanyelv tehát az a kommunikációs eszköz, amelyen keresztül az egyéni tudat a társadalmi tudatból táplálkozik, amelyen keresztül alkotásaival és gondolataival az egyén is hozzájárulhat az eszmei örökség gazdagításához. Az anyanyelven keresztül az egyén történelmi távlatokban tud beépülni a közösségbe.

Az anyanyelv azzal a tartalommal, amelyet az évszázadok belécsepegtettek, hatalmas hatóerő, amely építi az emberben az elmét, a gondolkodásmódot és az érzésvilágot, az eszmét és a meggyőződést, amely életünk konkrét valóságának feltételei között alakítja egész személyiségünket. Ez a történelmi és társadalmi létben gyökerező és abból kinövő emberi erő annak nyújt legtöbbet, aki a leginkább ápolja és műveli, aki maga is igyekszik hozzájárulni gazdagításához.

Az anyanyelvi képzésnek és nevelésnek világviszonylatban központi szerepe van, mert a nyelvi képességeknek és készségeknek „teljesítményképes” szintje mindenfajta ismeretszerzésnek alapja és feltétele.

Az ember szellemi tevékenységének mozgékonyasága a nyelvhasználat fejlettségének is függvénye. Ennek a szempontnak különös időszerűséget ad napjainkban az a törekvésünk, hogy a termelésben közvetlenül dolgozók általános és szakmai műveltségét minél magasabb szintre emeljük. Ennek viszont feltétele az igényes és általános közéleti és szakmai nyelvhasználat, mert — Kodály Zoltán szavait idézve — „... az ékszer holt kincs a láda fenekén, életet akkor kap, ha viselik.”

Az aktív nyelvi műveltség alkalmassá teszi a dolgozókat a sokoldalú társadalmi szerepvállalásra. Lényeges feltételét teremtheti meg az egyéni képességek kibontakozásának, és így hozzájárulhat a szocialista embertípus, a sokoldalúan művelt közösségi ember formálásának megvalósításához.

A nyelvművelés

A nyelv társadalmi szerepéből önként következik a nyelvművelés fontossága. Amikor nyelvművelésről hallanak, sokan nyelvhelyességi és tudománynépszerűsítő cikkekre vagy előadásokra gondolnak. Ennél sokkal többről és fontosabb feladatról van szó. Nálunk pl. konkrétan arról, hogy anyanyelvünket minden szinten alkalmassá tegyünk a közéleti és szakmai használatra, hogy az anyanyelv egyenrangú használatával hazánk minden dolgozóját bekapcsolhassuk a termelés és a társadalmi élet minden kérdésébe. Ezt nálunk ma nemcsak az alkotmány biztosítja, hanem külön törvény írja elő.

Az eddig elmondottakból nyilván kiviláglik, hogy a nyelvészet nemcsak társadalmi tudomány, hanem társadalmi tevékenység: a társadalom életében közvetlenül hasznos tevékenység. Az alkalmazott nyelvészet túlnyomó többsége társadalmi keretben és gyakorlati célokért folytatott tevékenység. Éppen ezért a nyelv kérdéseivel való foglalkozás nem kizárólag a nyelvészek feladata; ideje, hogy az egész társadalom sokkal nagyobb figyelmet szenteljen a nyelv kérdéseinek. Egyoldalúan műszaki érdeklődésű korunkban túlságosan is kevesen értik azt, hogy az egyén és a társadalom gondolkodási szintjének mennyire pontos mérőszöke a nyelvhasználati szintje. Hatványozottan érvényes ez a megállapítás soknemzetiségű társadalmi közösségünk egyenrangú nyelvhasználatára, mert ez öngazgatói társadalmunk zavartalan fejlődésének feltétele, a dolgozók számára pedig egzisztenciális jelentőségű realitás.

A nyelvművelés olyan társadalmi feladat, amely a kollektív beszédgyakorlatot nemcsak vizsgálja, hanem segíti is működésében és fejlődésében. Meggyőződéssel állítjuk, hogy a jövőben jelentősége mindinkább növekedni

fog, mert éppen az eljövendő korban várható, hogy az alkotó emberi gondolkodás mindinkább termelődővé válik, ennek pedig egyik fontos eszköze az igényes és általános, egyenrangú közéleti és szakmai nyelvhasználat.

A JMNYE szerepéről

A fennállásának tizedik évéhez közeledő Jugoszláviai Magyar Nyelvművelő Egyesületet is ez a törvényszerűen jelentkező társadalmi igény hívta életre. Az a szándék, hogy egész közéletünket átfogó társadalmi szervezetet teremtünk ápolására és fejlesztésére. Ezt az igényt, illetve az igény jelentkezésének indítékait dr. Szeli István az 1972 októberében Adán megrendezett Szarvas Gábor Nyelvművelő Napokon így fogalmazta meg: „... a nyelvek egyenjogúsága és egyenrangú használata éppen az elmúlt években került közgondolkodásunk és politikai életünk előterébe. Jóllehet, az itt élő félmillió magyarországi magyarság egymás közötti érintkezésben eddig is anyanyelvét használta, a közhivatalok sem zárkóztak el mereven a nemzetiségek nyelvétől, a közéletben pedig már a szocialista Jugoszlávia megteremtése óta érvényben van a szabad nyelvhasználat elve, ennek ellenére a felszabadulást követő két évtizedben szüntelenül fakult nyelvi öntudatunk, folyton erősödött a nyelvi disszimiláció irányzata, ami különösen a gyökértelenebb művelődési hagyományú területeken az anyanyelvcsere tömegesebb előfordulásához vezetett. Az anyanyelv-feladás és a környezethez való (közömbösségből, félreértett érdekből, rosszul értelmezett hazafiságból történt) önkéntes nyelvi elhasonulás ma már „bejáródott” útja az anyanyelvű iskoláztatás jogáról való nagyarányú lemondás. Kulturális kormányzatunk intenciói és a Kommunista Szövetség proklamált elvei ellenére is az anyanyelvű oktatás aggasztó méretű erőtlenedése, az anyanyelvi műveltség iránti igény állandó halványodása s a nyelvi kérdések iránti érdeklődés megcsappanásának igen sok más aggasztó jele figyelhető meg társadalmunkban...”⁴

Ezeket a gondolatokat olvasva meglehetősen nyomasztó kép tárul elénk, és talán úgy tűnhet, hogy az Egyesület erejét és kompetenciáját meghaladó feladatot vállalt magára. Ezzel kapcsolatban most csak az alábbiakra szeretnénk rámutatni:

1. Társadalmi életünknek ezen a terén is bebizonyosodott az az igazság, hogy a szocializmus automatikusan nem oldja meg a problémákat; hogy az új társadalmi és gazdasági viszonyok megteremtése csak kitartó, aktív munka, — gyakran éles harcok — árán valósítható meg.

A felszabadulás után a nagy társadalmi és politikai feladatok lázában a nyelv kérdése háttérbe szorult. Ennek egyik oka talán a fontosabbnak látszó feladatok elsőbbségi sorrendje, de leginkább a nyelv társadalmi jelentőségének fel nem ismerése volt. Az a vulgarizáló, tudománytalan felfogás, amely a társadalmi életben a „felépítmény” kategóriái mellett a nyelvet is mellékes tényezőként kezelte. A közel két évtizedes gyakorlat következményei, valamint a nyelvtudomány újabb eredményei minden kétséget kizáróan tudatosították bennünk, hogy az alkotmányos elvek önmaguktól nem válnak valóra, hogy teljes egyenrangúságunknak anyanyelvünknek minden szinten való egyenrangú használata is föltétele.

2. Ez a felismerés viszont új és rendkívül összetett feladatokat jelentett a jugoszláviai magyar dolgozók és közéleti vezetők számára. A családi élet, illetve a szépirodalom és publicisztika sáncai közé visszavonult anyanyelvet vissza kellett hozni a közélet minden területére és alkalmassá tenni az eleven társadalmi gyakorlat számára. Ez bizony hosszútávra szóló feladat, ami szívós aprómunkát igényel, elsősorban a jugoszláviai magyar értelmiségi dolgozók ezreitől, szakmájukra való tekintet nélkül. Ezt a munkát nem végezheti el helyettünk senki. Ha magyarországi szakemberektől (szakirodalomból) kapunk is bizonyos segítséget, a munka zöme és neheze mégis ránk vár, mert a mi konkrét viszonyaink között a nyelvművelés fogalmát új tartalmakkal kell megtöltenünk — azokkal, amelyek a jugoszláviai magyarság sajátos helyzetéből és szerepéből, valamint öngazgató társadalmi rendszerünkől közvetlenül adódnak a társadalmi és gazdasági élet, az iskolai munka, a joggyakorlat, mindennapi beszédünk és irodalmi nyelvünk életének vonatkozásában. Éppen ezért tartalmát nem általánosan és elvontan, hanem konkrét társadalmi gyakorlatunk és közvetlen érvényesülésünk szempontjai szerint kell meghatározni. Ha jól végezzük, akkor ez a feladat már túlmegegy a nemzeti-éségi érdekeken is: egész közösségünk érdekeit szolgálja.

3. Ápolni, csiszolni, fejleszteni csak azt lehet, ami él, ami a gyakorlatban létezik. És itt vetődik fel a kérdés: van-e tudományos nyelvünk, igényes közéleti nyelvhasználatunk? A kérdésre határozott igennel nem felelhetünk, mert a múltbeli örökség sajnos, még érezteti hatását az objektív körülményekben is, az emberek tudatában is. (Az előbbi igen sok esetben az utóbbinak a függvénye.) Azt viszont tényként kell megállapítanunk, hogy ezen a téren is elkezdődött egy fejlődési folyamat, aminek már az első konkrét eredményeit is számbavehetjük. Így például néhány községben a magyar nyelvű közigazgatás, a bírósági eljárás, a szakiskolai oktatás, Szabadkán három szakon az általános iskolai tanárképzés stb. már megvalósult tények. Ugyanakkor azt is meg kell mondanunk, hogy még rengeteg a tennivalónk. A Vajdaság SZAT képviselőháza által ez év tavaszán a népek és nemzetiségek egyenrangú nyelvhasználatára vonatkozó törvényben előírt feltételek több községben, intézményben, munkaszervezetben még nincsenek meg. Ennek következtében ezekben az intézményekben, munkaszervezetekben sem a közéleti, sem a szaknyelv társadalmi szintű és egyenrangú használatáról nem is beszélhetünk. Itt tehát nyelvművelésről most még szó sem lehet. Mi akkor a teendő? Véleményünk szerint nem a JMNYE feladata, hogy az egyenrangú nyelvhasználat feltételeinek megteremtéséért harcoljon, mert ez nem nyelvművelés, hanem politikai kérdés. Az viszont kötelessége, hogy minden ilyen konkrét esetben felhívja az illetékes öngazgatói vagy társadalmi-politikai szervek figyelmét a kérdésre, és ahol erre lehetősége van, felkínálja a szakmai segítséget.

Nem véletlenül említettük itt külön ezt a kérdést, hanem azért, mert meggyőződéssel valljuk: az egyenjogúság, az egyenrangú nyelvhasználat kérdése a mi társadalmunkban egyáltalán nem magyar ügy, nem is nemzeti ügy, hanem egész társadalmunk egyik alapvető kérdése — népi forradalmunk vívmánya. Nem vitás tehát, hogy ehhez az objektív és szubjektív feltételek megteremtése is általános társadalmi feladat, ha úgy tetszik: osztályszempontú társadalmi kérdés; mert az alacsonyabb nyelvi (tehát gondol-

kodási) szintre utalt rétegek gazdaságilag és társadalmilag is alacsonyabb szinten rekednek meg.

4. Nemzetiségi viszonyok között és többnyelvű társadalmi környezetben az anyanyelv egyenrangú használatával kapcsolatban még egy lényeges kérdés is felmerül: A beszéd és a gondolkodás kapcsolata ma már tudományos tény, azaz a biológiai emberből az anyanyelve segítségével válik gondolkodó és társadalmi ember. Mindenkit az anyanyelve kapcsol az emberiség nagy családjába, éppen ezért az anyanyelvet nem lehet mással helyettesíteni, mert minden adott társadalom nyelvében hordja történetét, gondolkodásmódját, egyéniségét. Többnyelvű társadalmi közösségben több „anyanyelv” él együtt, egymás mellett, — az objektív viszonyok függvényeként bonyolult kölcsönhatásoknak kitéve. Ebben a helyzetben azonban ha valaki *csak* az anyanyelvét ismeri, akkor az egyúttal el is szigeteli az egyént a nagyobb közösgéttől, ami ugyancsak alacsonyabb szinten való megrekedést jelent, mert a kölcsönös szellemi áramlásokat megnehezíti, és társadalmi érvényesülésének is korlátot szab. Soknemzetiségű társadalmunkban tehát egymás nyelvének megtanulása társadalmi és egyéni érdek is. Egy szélesebb horizontú tájékozódás igénye megköveteli az együtt élő népek és nemzetiségek nyelvének kölcsönös ismeretét. A kétnyelvűség, ill. többnyelvűség manapság világszerte alkotó részét, alapvető feltételét jelenti egy olyan általános műveltségnek, amit valaha például az írás-olvasás ismerete jelentett. (Ma például az sem elég, ha valakinek egy „világnyelv” az anyanyelve, de azon kívül más nyelvet nem beszél.)

Mi köze mindehhez a nyelv művelésnek, pontosabban: a jugoszláviai magyar nyelv művelésnek? Ezzel kapcsolatban kettős feladatra szeretnénk rámutatni:

a) A nyelvi rendszerek gátló hatású kölcsönös átsugárzásának, az interferenciának és kevertnyelvűségnek kiküszöbölése céljából olyan tudatos nyelvhasználatot igyekezzünk a magyarul beszélőkben kifejleszteni, amely ezt az átsugárzást ellensúlyozza, semlegesíti.

b) Tapasztalati tény, hogy az idegen (második) nyelv tudatos használatát is csak az anyanyelv szerkezetének (és a szerkezet működésének) alapos ismeretével tudjuk elsajátítani, tehát a magyar anyanyelvi oktatás, valamint az iskolai és társadalmi szintű nyelv művelés nyújtson segítséget a magyar anyanyelvűek szerbhorvát nyelvtanulásához.

E néhány gondolat felvetésével távolról sem volt szándékunk a jugoszláviai magyar nyelv művelés feladatait és a munka irányelveit ismertetni. Ezt sokkal alaposabb hozzáállással és nagyobb kompetenciával megtették már mások, akik közül kiemelném Ágoston Mihálynak a Magyar Szóban 1970 tavaszán megjelent cikksorozatát, de legfőképpen a JMNYE 1972 októberében Adán megtartott közgyűlésén elhangzott felszólalását. Nem az udvariasság mondatja velem, milyen nagy kár, hogy ez a felszólalás mind a mai napig nálunk még nem kapott megfelelő nyilvánosságot. Időszerűségét a társadalmi életünkben most végbemenő változások azóta csak növelték.

Fejtegetésünknek egyedüli és kizárólagos célja az, hogy szeretnénk fizikai és értelmiségi dolgozóink minél szélesebb rétegeiben tudatosítani a nyelv

és társadalom szoros kapcsolatát, valamint azt, hogy az anyanyelv fejlesztése és igényes, társadalmi szintű használata fejlődésünknek és egyéni érvényesülésünknek egyik fontos feltétele. Ebből az is következik, hogy a nyelv művelés ügye nemcsak a nyelvészek és magyartanárok feladata, hanem minden igényes dolgozóé.

Az értelmes és kifejező beszéd és írás mindennapi munkánk természetes velejárója. Művelt szakember ma már el sem képzelhető megfelelő nyelvi kultúra nélkül. A termelésben, az öngazgatásban és társadalmi tevékenységben részt vevő dolgozóinknak csak úgy lesz teljes értékük, szakmai tudásuk is csak úgy lesz teljes, ha a nyelv segítségével gondolkodási szintjüket is emelik. Szakmai kérdésekről is így tudnak majd helyesen, összefüggően szólni és írni, de a tudatos nyelvhasználat megkönnyíti, hogy gondolkodó, művelt emberhez méltó szellemi életet is éljenek.

Más tanulmány feladata lesz az is, hogy az öngazgató társadalmi rendszerünk kiteljesedésének nyelvi térére is kisugárzó jelentőségét felmérje és értékelje; mint ahogy arra sem vállalkozhattunk, hogy a JMNYE eddigi eredményeit, problémáit — akár csak pusztá felsorolásként is — számba vegyük.

Befejezésül még csak egy megjegyzést: Döntő fontosságúnak tartjuk, hogy a jugoszláviai magyar nyelv művelés el tudott szakadni a romantikus „nyelvszeretés” öncéljától, kilépett „nyelvőri” szerepéből, és a társadalmi igényekre figyelve a nyelv művelés új minőségét igyekszik kiteljesíteni azzal, hogy a „gyomlálás és kertészkedés munkáját szervezett és intézményesített társadalmi akcióval váltja fel, . . . s a korszerű társadalmi fejlődés, a nyelvi egyenrangúság és egyenjogúság időszerű kérdései általt kijelölt új teendők felé fordul . . .”⁵

Jegyzetek

¹⁻³ Dr. Deme László: Nyelv és nyelvészet a tudományos-technikai forradalom idején (Nyr. 1971—4)

^{4,5} Dr. Szeli István: Nyelv művelésünk múltjából.

Rezime

Jezik, društvo i negovanje jezika

Danas se u svetskim razmerama sve više govori o naučno-tehničkoj revoluciji odnosno o povezivanju nauke sa proizvodnjom. Govori se iz raznih aspekata i na razne načine, te zbog toga ni definicija ovog pojma još nije iskristalizovana. Ali naučnicima marksistima je već danas jasno da ova etapa razvitka pre svega nije tehničko već društveno pitanje. Naučno-tehnička revolucija u procesu društvenog razvitka nije stanje već tendencija koja prvenstveno ima za cilj uzdizanje čoveka-proizvođača (u masovnim razmerama) iznad tehnike. Njena društvena karakteristika je baš u tome što stvaralačko mišljenje i obrazovanost samih proizvođača postaje neposredna proizvodna snaga, tehnička potreba.

Autor članka ističe da bi bez odgovarajuće jezičke kulture bilo nemoguće organizovati proizvodnju i društveni život, i ova konstatacija podjednako važi i danas u doba kompjutera

i savremenih sredstava komunikacije. Zbog uslovljenosti mišljenja i govora jezik je objektivna društvena snaga.

Govoreći o suštini i ulozi maternjeg jezika autor naglašava da je maternji jezik odlučujući faktor u formiranju ličnosti i u razvoju mišljenja pojedinaca u konkretnim društvenim uslovima. Pomoću maternjeg jezika se pojedinac uključuje (u istorijskim perspektivama) u širu zajednicu.

Iz društvene uloge jezika logično proizilazi važnost permanentnog negovanja i razvitka govorne kulture. Ova činjenica ima poseban naglasak u našem samoupravnom socijalističkom društvu pod uslovima višejezičnosti. Zatim autor nabraja nekoliko konkretnih zadataka Društva za negovanje mađarskog jezika u Jugoslaviji, naglašavajući i ulogu šire društvene zajednice na tom poslu, pošto ovo pitanje nije čisto jezičko pitanje a pogotovo se ne radi samo o pitanju mađarske narodnosti.

Na kraju naglašava da je veoma pozitivno što se ovaj zadatak danas već ostvaruje organizovanom društvenom akcijom i da je ceo rad usmeren na rešavanje problema koje proizilaze iz naše savremene stvarnosti a posebno iz zadataka na ostvarivanju ravnopravne upotrebe jezika naroda i narodnosti.

Резюме

Язык, общество и культура речи

Сегодня в мире всё больше и больше говорят о научно-технической революции, о связи науки с производством. Об этом говорят по разному и поэтому дефиниция этого понятия ещё не совсем ясная. Но учёным марксистам уже известно, что этот этап развития прежде всего общественный, а не технический вопрос. Научно-техническая революция в процессе общественного развития—тенденция, которая во первых имеет цель воздвигнуть человека-производителя (в массовых размерах) над техникой. Её общественная характеристика именно в том, что творческое мнение и образованность производителей становится непосредственной производной силой, технической потребностью.

Автор этой статьи подчёркивает, что без соответствующей языковой культуры нельзя организовать производство и общественную жизнь. Эта констатация имеет силу и сегодня, во время компьютеров и современных средств коммуникаций. Из-за условности мнения и речи, язык-объективная общественная сила.

Говоря о сущности и роли родного языка, автор подчёркивает, что родной язык решительный факт в формировании личности и в развитии мнения каждого человека в конкретных общественных суловиях. С помощью родного языка каждый человек включается (в исторических перспективах) в общество.

Из общественной роли языка логически происходит важность перманентного развития речевой культуры. Этот факт имеет особенное значение в нашем самоуправляющемся социалистическом обществе в условиях многоязычности. Автор насчитывает и несколько конкретных задач Общества речевой культуры венгерского языка в Югославии, подчёркивая в этом роль целого общества, потому, что этот вопрос не только языковой и касается не только венгерской народности.

На конце он подчёркивает, что очень позитивно то, что эта задача уже сегодня осуществляется организованной общественной деятельностью. Вся работа направлена к решению проблем, происходящих из нашей современной действительности, и особенно из задач осуществляющих равноправное употребление языков народностей и народов.